

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Straßburg], vor 6. März 1491

Prologus: Philosophie Servias oportet ut tibi contingat vera libertas

[urn:nbn:de:bsz:31-324214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-324214)

Prologus

Boetij Romani et oratoris celeberrimi libri de
consolatione philosophiae et commentarius eximij clarique doctoris sancti
Thome super eisdem Incipiunt feliciter.

Philosophie Seruias

oportet ut tibi stringat vera libertas. **P**rofitur vba
Sen. octava epistola ad Lucillum. Quia vocat philosophiam
sciam veritatis recte se hinc ex istis merdaph. et philosophia as-
serere delectationes mirabiles firmitate et puritate ex
ethicorum. Et multas vasa est philosophia res mirabiles et diuina
ex de celo et mundo. **A**risto. **Q**uod si nulla scia sitis est
philosophia que clarificat animam et facit delectari eam in hoc mundo in perfectione et recti-
tudine ex li. de po. et morte. Et philosophia tradit hominem ab obscuritate in
ad sciam. a tenebris stulticie ad lucem sapientie et ad claritatem intellectus. ex
eo de li. **A**risto. **I**tem quod philosophia a superstitione liberat metu mortis non perturbat finem
Tullium in li. de finibus bonorum et malorum. **I**deo **S**eneca has et philosophias dicit et effectus
laetabiles in li. de aduersariis hortatur nos ad seruitium philosophiae in professione posita sic
dicitur philosophia seruias oportet. **Q**ue quidem propter philosophiam multas rationes et primo
sic. **I**lli oportet fuisse per eam futuri hominis pergit via libera. **S**ed philosophia est hominibus
igitur. **V**tor nota quod libertas est nobilissima dicitur quia natura humana desol-
derat et affectat. **V**tor per se eadem Seneca. quod postquam permittit propter istam philosophiam
seruias oportet. subiungit ut tibi stringat vera libertas. **E**t paucis interpo-
sitis dicitur. hec enim si ipsum fuisse philosophiam libertas est. **Q**uod probat secundo sic. **I**lli oportet
fuisse quod animam perficit. vitam disponit. actus regit agenda et omittit. **V**tor
demonstrat. et sine quo nemo est securus. philosophia est hominibus. igitur et. **V**tor nota. na-
stis et lites sunt de perfectione hominis. **V**tor declarat per Seneca. xvi. epistola ad
Lucillum loquens quod de philosophia dicitur. **H**ec animam format et fabricat. vitam disponit
actus regit et omittit. **V**tor demonstrat. sed et ad gubernandum errantia fluctuantia
tunc dirigit cursum. **S**ed sine hac nemo est securus. **Q**uod probat tertio sic. **I**lli est
seruitudinem quod tradit cognitioni ultimi finis magni incrementum. philosophia est hominibus.
igitur et. **V**tor nota quod cognitioni ultimi finis magni incrementum profert ad vi-
tam ex li. et. **V**tor declarat. nam ultimi finis vite humane est beatitudo et co-
gnitionem philosophia tradit. **D**icit enim philosophia in li. de consolatione pro. ij. quod beatitudo est
stare omnium bonorum aggregatio et perfectio. **E**t in eodem. **I**tem ostendit philosophia in quo sit vera
beatitudo. et quo ad eam pueniat. **Q**uod probat quarto. **I**lli oportet fuisse quod facit
hominem parum deo. philosophia est hominibus. igitur et. **V**tor nota per se. **M**ior per se. **S**eneca.
xlii. epistola ad Lucillum quod dicitur. **H**oc enim mihi philosophia permittit ut me parum deo
reddat. **Q**uod probat quinto. **I**lli est futendum quod est magna omnium sciarum. nutrit omnem
seruitum. summum solacium lapsorum aiorum. quod est primum veri luminis. et est exhortatio
est recta sui auctoritate dignissima. philosophia est hominibus. igitur et. **V**tor nota quod
rationabiliter per has dicitur laudabiles alicui seruit. **V**tor declarat. **N**am
philosophia est magna omnium seruitum. ex primo de consolatione pro. iij. **I**psa est nutritrix omnium
b

Prologus

virtutū. ij. de cōsola. p̄sa. iij. Ipsa ē summū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ. h̄ij. d. cōsola. p̄sa. i. Ipsa est pura veri lūinis. iij. de cōsola. p̄sa. i. Et c̄a' exhortatio ē re-
cta sui autoritate dignissima. v. de cōsola. p̄sa. i. Sic ḡ p̄i. p̄o declarata ḡ
dicite Phie seruias optet. ¶ Sed dices. Quid mihi p̄dest phia si fatū
est. Quid mihi p̄dest phia si de' rector ē. Quid mihi p̄dest phia si casus
ipat. ¶ Ad hoc r̄ndet Sen. iij. epla sua. Siue inexorabili lege facti nos strī-
gant. siue de' arbit' vniuers' cūcta disponit. siue casus actiōes hūanas si-
ne ordie p̄mitit adhuc phie iustitēdū ē. Phia ei nos tuert h̄z. hec ei exhoi-
tat' v̄libent' deo placeam' vt ipm sequimur vt cōtinue fortune resistam' z
vt casū feram'. Licz aut oēs hoies. fm Aristo. i. metaph. nafa scire desi-
derāt. tñ pauci de q̄ doloz ē phie vacāt. qd̄ tō cōtingit qz plures omīssis
delectatōib' interiorib' ad delectatōes refugitū corpales. Nō tñ optz de
lectatōes corpales cē eligibiles in interiorib' qz delectatōes corpales ipe-
diūt a sumo bono. interiores aut ad id. p̄mouēt. Qu' boer' i tractatu de
sumo bono di. Dolere debet q̄ delectatōib' sensualib' detinent' bona ite-
riora omittēdo. Nā dedit bonis sensualib' summa bōa n̄ attingūt. Quos
hoies sensuales boer' iij. d. cōsola. p̄sa. iij. cōgat vesp̄tūib' dices. Ne
quint ei oēs suos tenebris assuetos ad lucē p̄picue veritat' attollere. si-
milesq̄ sūt aīb' qz icūtū nox illūinat. dices excecāt. Et h̄ hoies sensua-
les z vulgares non magnificēt nomē phie. s̄z mag' blasphemāt. nihil o-
min' tñ ipa phia i sua dignitate pseuerat teste Seneca. iij. epla ad Lu-
cillū. Nunq̄ iualecer ad tātū malicia reg' ad tātū excedit' p̄tutes vt
nō n̄e phie sacz z venerabile p̄maneat. S̄z dices. phari nō valeo qz
paup' sū. s̄z si diuitias habuero togū me phie dabo. z h̄ videt' rōnabile. qz
nafa p̄ se nō est sufficiens ad speculā dū. sed oportet eū z potū z reliquā
famulatū p̄existere. Et p̄ tātū sacerdotes i egypto habit' necessarijs p̄f
admirari ceper' phari. vt dic' Aristo. i. metaph. ¶ Hec excusatio rōe pau-
ptas' n̄ valz. audi Sen. xvij. epla ad Lucillū q̄ dic' Nō ē q̄ nos paup'tas
a phia reuocet. tolerāda ei ē fames quā tolerauerūt qdā i obsidionib'. Et
qd̄ aliō erat p̄miū patiēte illoz q̄ i arbitriū nō cadere. i. inimicoꝝ. q̄ro
mag' ē q̄ p̄mittit' p̄petua libtas. null' hois rior. z q̄ antiū lib' erat a fu-
rorib'. mltz em ad philosoph' hādū obstitere diuitie. Paup'tas aut expedi-
ta secura ē si vis aīo vacari paup' sis optz. aū paup' sitis. qz n̄ p̄t studiu
salutare fieri sine cā frugilitat'. frugilitas aut ē voluntaria paup'tas. hec
Sen. Gez ē igit' ad philosoph' hādū qz tū necessaria. s̄z sufficiūt hoi pau-
ca nō ei oz futuz felice dēu terre z mar' eē. qz nafa pauc' minutisq̄ p̄tē-
ta ē. ex. ij. d. p̄sol. p. v. Projice ḡ oīa a te z ad phiaz mag' cursu tonasq̄ vti i
bus atēde. hec Sen. xvij. epla ad Lucillū. Phie ḡ seruias. oz vt tibi p̄tin-
gat p̄a libtas. vt tibi cōtingat p̄a securitas vt tibi innotescat felicitas
vt par do fias. z p̄cipue vt i aduersitatib' z tribulacōib' posit' p̄paz veris-
sime p̄suler' exēplo boer' quē phia i exiliū relegatū ab oib' hoīs pulsum
dignitatib' exurū. mltz miseris afflictiū dulcissime p̄solabat. De c' p̄ phie
p̄solatōe agit in libro boer' q̄ titulat' liber de p̄solatiōe phie de q̄ ad p̄na
nā ē intētio. Hec sufficiūt de introductōe b' libz. S̄z anteq̄ ad litteraz

Prologus

accēdam q̄nq̄ sunt p̄mittēda. Prīmū de cā suscepti op̄s. Scdm̄ d̄ caus
h̄li. Tertiū de titlo h̄li. r̄ de ei' expōne. Quartū d̄ cā intitulatōis p̄nt̄
li. Quintū de generalī sūma r̄ sūma h̄li. ¶ C̄tra primū v̄t̄ c̄tra cāz su
cepti op̄s q̄re boeti' hūc lib̄r̄ p̄scripsit est scēdū q̄ Boeti' vir erim'. cō
sul roman'. fide catholice er̄it̄ q̄ d̄sp̄tās de fide catholica p̄ duos he
reticos. s̄. Nestorū r̄ eutice. cū null' eēt q̄ eis resisteret. Boet' ip̄os in
cōi p̄solto d̄ulcit. sic p̄z i li. suo d̄ duabo n̄ctis i xp̄o. Tpe v̄o theodorici re
gis gothoz cū idē theodorice tyrānidē suū p̄ romāos vellet exercere r̄ q̄
libet bonos opp̄imere. Boet' hrute d̄i armat' p̄ oib' alijs sibi restitit. r̄
q̄s tyrāntica rabies inuaserat. Boet' amore iusticie expanēs sp̄t̄. r̄ ip̄
os libavit. Vidēs autē theodorice rex gothoz solū ip̄m boetiū sibi resistē
tē cogitabat q̄lter ip̄m p̄deret. r̄ cū sultā cām p̄ q̄ nō inueniret duas fal
sas cās p̄fingit. Dixit ei boetiū ipediū sic quēdā delatore sibi s̄r̄z q̄ cōri
nebant accusatōes senat' romāoz vt sic senat' redderet re' lese maiestatis.
Hāc cām t̄ngit boeti' p̄sa s̄ij h̄ primū dices. Delatore ne dōcumēta de
ferret q̄b̄ senatū maiestatis reū faceret ipediū se erimūnamur. Scdo accusa
bat boeti' q̄ q̄sdā s̄r̄as d̄irexisset ad ipatore p̄stātīnopolitanū. p̄ q̄s resti
tueret libertate pristīnā ip̄s romāis. Hāc cās tangit boeti' egē. p̄sa sic
dices. Nī de cōpositis falso l̄ris q̄b̄ libertate arguoz sp̄r̄asse romanā q̄d
attinet dicere. His d̄ caus' boeti' p̄ viles p̄sonas r̄ ifames accusat'. inde
fensus re' ē iudicat'. r̄ a rege theodorico papie i exiliū relegat'. Boet' ac
i exilio posit' p̄teritā p̄spiratē secū reputans. r̄ p̄ntē aduersitatē p̄siderans
ne aliq̄s hō in s̄llī statu posit' desereret. S̄. vii solaret' r̄ h̄r̄e p̄h̄icaz cō
solatōez p̄posuit p̄ mutabilitate fortune. E. q̄b̄ d̄icis p̄z q̄ cā s̄lucē. r̄
op̄s ē illa q̄ren' boeti' se i exiliū relegatū ab oib' bonis depulsū. dignita
tib' erutū p̄bice se tueret. volēs cōsolari quēlibet hoies i s̄llī statu posituz
ne desperat' eēt p̄cedū. ¶ Scdo vidēdū est. caus' h̄li. cā efficiēs fuit
boeti' q̄ describēs materiā h̄li. v̄t̄ tā p̄sa q̄ metro imitat'. Dardanū
felice capellā q̄ i describēdo nuptias mercurij r̄ philologie h̄ stilo vsus ē.
de q̄ sit mēcio i Theodolo. vbi d̄r. Egregiā sobolē cui p̄ Sullbōt', amo
rē Ul' super mag' sociasti teste capella. L. ille lib' Boetij m̄ltū excellat i
hū Dardanū tā nobilitate matie q̄ p̄uilegio eloq̄ntie. Boeti' enī nec
Tullo i p̄sa. nec Virgilio i metro mior reputat'. Utit' ac boeti' i h̄ libro
p̄sa i q̄ p̄nt̄ōes ad cōsolādū boetiū p̄bādo q̄ nō sit volēdū de amissione
reuz t̄nalū. Utit' autē metro delectabil' vt dū audiat' meror obliuōi trā
dat'. ¶ Cā material' h̄li. ē p̄hica cōsolatio ordiata ad cōreptū mūdanoz r̄
ad appetitū sūme felicitat'. vt p̄hica cōsolatio p̄suadēs neminē extolli i p̄
sp̄r̄z nec h̄rim' i aduers'. Ul' alit'. Cā material' siue subiectū h̄li. ē stat'
m̄sabil' boeti' p̄hica p̄solatōe sup̄ducta. Cā ac formal' tractat' h̄li. cōst
titit' ei' d̄iuisiōe. de q̄ videbit' p̄. Cā autē formal' tractandī ē mod' agēdi
boeti'. r̄ d̄iuisiō q̄ i. s̄mo duoz. Introduct' em̄ boeti' i hoc li. duas p̄so
nas. s̄. sc̄p̄m suā miserā deplāgētē r̄ o h̄iam sibi p̄dolentē. r̄ ip̄m sup̄ sua
miseria cōsolantē. r̄ hoc ē rōnabile. Nī s̄m h̄m̄ Greg'. Utit' ordo cōso
latōis ē vt cū volum' aliquez a merore suspēdere p̄rio studeam' luctui ei'

*Ob eius misera
Dardanū
sup̄fer lib̄r̄*

Liber primus

concordare. Vel ideo cā formalē dialog⁹ qz in qdā pre h⁹ pmi li. phia i/
troducitur fortunā ipm Boetii alloqnte. vbi incidit quedā figure tropi q
vocat ethopeia. de q dicit grecism⁹. Ac introducitur aliq̄s ethopeia loqn
tes. Ut cū fortuna loquitur Boetii ipse. Ut p̄r dicit sint cōit loqn̄tes q cā
formal tractādē q̄ntplex. diffinitiva diuisiua. p̄batiua. improbatua.
exēploz. Positiua. sicut videbit in li. Cā final hui⁹ libri est vt ipso p̄gusto
nostiplos ⁊ q̄libet alios aduersitatib⁹ ⁊ tribulatiōe positos phica solati/
one tueamur. ⁊ ne extollamur i p̄gis ⁊ dep̄mamur i aduersis. Tercio
videndū ē de titulo h⁹ libri ⁊ de ei⁹ expōne. Vñ sciendū q̄ titul⁹ f̄m Re/
migiū s̄p̄. Dicitur ē clausus siue i gressus opis sequit⁹. Et dicitur titul⁹ a titā
q̄ ē sol. sic em sol illūinat mōm s̄c̄ titul⁹ libz. Et p̄ponit titul⁹. ad com
mēdatōez opis ⁊ ad laudē auctoris. Est q̄ titul⁹ p̄m̄s libri talis. Anitij.
Daulij. Torq̄ti. Severini. Excōsulis. Patrij. Ordinarj. Boetij vti il
lustris incipit lib⁹ d̄ solatiōe phie. S; q̄nt q̄re tor p̄pria noia ponunt
in titulo. Dicitur aliq̄ q̄ forte p̄suetudo fuit romanoz vt sic noia ascriberet
suoz auoz ⁊ p̄decessoz. Ut alit p̄r dicit q̄ plura noia ponunt i titulo p̄
honorē ⁊ laudē ipsi⁹. Boetij. qz f̄m Senecā i li. d̄ clemētia ad Heronem:
Vltia q̄noia honorū data sūt. Sic em vllis p̄sona nō vult noiarī nisi
i vno noie. qz q̄ro pl⁹ noia i tāto pl⁹ agnoscat ⁊ tāto mag⁹ sordescit. Sic
honestā p̄sona vult noiarī p̄lib⁹ noib⁹ vt sic mag⁹ in ocellat⁹ elarescat alijs
sua forma. nā oē bonū in eōe deductū mag⁹ elucescit. Expōit aut titu
lus sic. Boetij dicit fuit Anitij a qdā nobilit romāo sic dicto d̄ c̄ gene
re p̄r fuit. Ut dicit Anitij q̄si thutē. ab a q̄ ē sine et nicos victoria.
Nūq̄ em Boetij vincit p̄tuit vt sceleret a iure ad iniuriā me q̄s̄p̄ d̄raxit
tur q̄ra p̄sa h⁹ pmi libri dicit. Nūq̄ a iure ad iniuriā me q̄s̄p̄ d̄raxit
Secdo Boetij dicit fuit Daulij. qz d̄ generatiōe mauloz fuit q̄ erat
nobiles romāi. Tertio boetij dicit fuit Torq̄ti. a qdā nobilit romāo sic
dicto q̄ cū singulare bellū intrer cū qdā d̄ gallia ipm deuicit ⁊ torquem i
collo hātes sibi abstulit. cur rōne fuit dicit torq̄ti. de cui⁹ genere fuit bo
etij. Quarto boetij dicit fuit Severini a sueritate. Seuer⁹ em fuit cū
Theodorico regi gorhoz se opposuit. Vel dicit fuit seuerin⁹ q̄si sequens
veritatē. Nūq̄ em in iudicijs vlt amore vel odio flecti potuit a veritate.
Quinto Boetij dicit fuit Excōsul q̄si vn⁹ ex p̄sulib⁹ romanoz. vt excon
sul q̄si extra cōsulatū posit⁹ quē pri⁹ habent. Excōsulat⁹ dicebant q̄ iā
deposuerāt cōsulatū. ⁊ licz ab honore p̄sulat⁹ cessarēt. tñ postea pl⁹ alijs i
magna reuerētia habebāt. Sexto dicit fuit patrij a nobilissimo roma
no sic dicto. de cui⁹ genere fuit Boetius. Vñ alio mō patrij dicebant
nobiles romani q̄ p̄uidebāt reipublice sic p̄ filio. qz noia septa erat au/
reis litter⁹. Et iō dicebant p̄res. de qz n̄hero fuit vn⁹ Boetij p̄p̄ q̄ d̄
cui⁹ fuit patrij. Septimo dicebant ordinarij. qz reipublicā ordinauit. Vñ
aliter ordinarij dicebant q̄ tāte dignitat⁹ erat vt q̄libet ordie digni cōt.
⁊ sic fuit boetij. Octauo noie p̄p̄to dicit fuit Boetij. q̄ d̄ interpretatur

